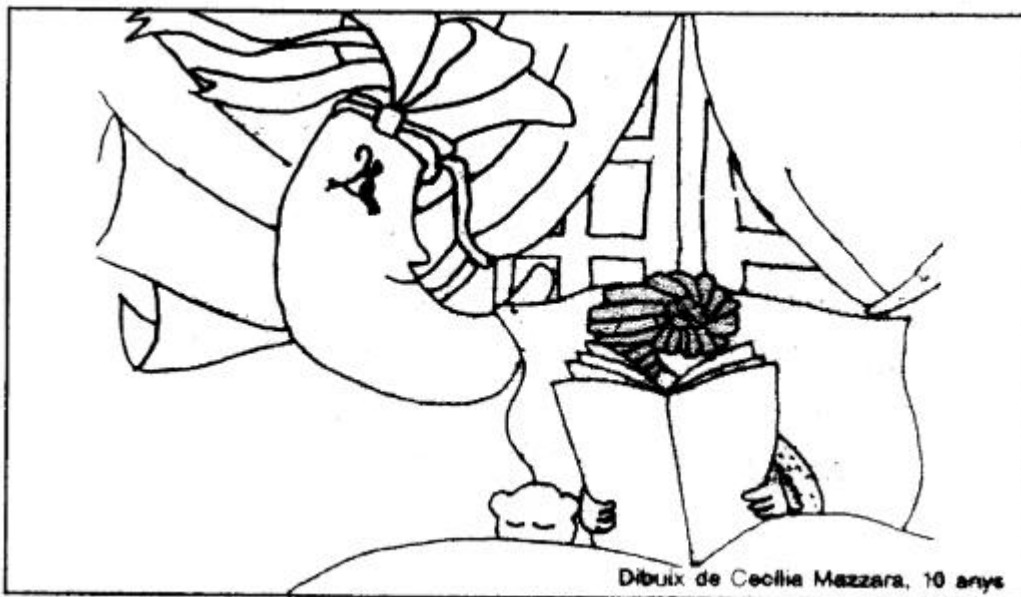

full d'assessorament *de* *l'escola de pares de la* **FaPaC**

UN BON REGAL PER ALS NOSTRES FILLS: L'AMOR **ALS LLIBRES**

0. El premi Nobel de literatura, Pablo Neruda, va escriure: "... tot rau en la paraula... Una idea sencera canvia perquè una paraula ha canviat de lloc, o perquè una altra va asseure's com una reineta enmig d'una frase que no l'esperava, i que va obeir-la... Que n'és de bo el meu idioma... Estimo totes les paraules..."

Abans de prosseguir, aturem-nos un moment i preguntem-nos: "Quants llibres hem llegit aquest any?... Quants contes i novel·les han llegit els nostres fills?... Quin profit han tret?... Ens ho hem passat bé?... Quantes vegades hem comentat un llibre..."

Seguidament, podem preguntar-nos: "Què passa amb la lectura? Per què molts de nens, joves i adults no llegeixen? Per què es perd el gust per la lectura?..."

Dissortadament ens estem acostumant a escoltar: "La Tània, la meva filla de deu anys, és incapaç de tenir un llibre a les mans", o bé, "M'estimo molt més veure la TV que no pas llegir un llibre... els llibres m'avorreixen..."

Per tant, quin paper hem de jugar els pares i l'escola perquè el desig i el plaer de llegir neixi, pugui créixer i s'arreli als nostres hàbits?, Quines condicions psic ològiques i ambientals són necessàries per a mantenir l'amor a les paraules?

Si malgrat que hem entrat en l'era de la imatge, els pedagogs continuen considerant que la pèrdua del gust per la lectura comporta un empobriment personal, pensem que val la pena analitzar aquest problema i les seves conseqüències a fi de desenvolupar les estratègies i alternatives adients per a solucionar-lo.

Certament, cada vegada són menys els "lectors de veritat". Ara com ara, quan l'analfabetisme pràcticament ha desaparegut per a les joves generacions, no es tracta tant d'aclarir quants no saben llegir, sinó quants no s'interessen per la lectura i per quines raons. El fet no és saber, sinó voler, voler llibres, revistes, còmics, diaris; voler descobrir mitjançant la paraula escrita allò que d'altres diuen, pensen, senten o han vist o fet.

Les raons d'aquesta manca d'interès, són nombroses: hi entren en joc diversos factors repartits de forma desigual entre les diferents capes socials de la població. Les condicions de vida desfavorables, la deficient alimentació, la llar en males condicions, una escolarització insuficient, etc., provoquen unes actituds desfavorables lògiques, pel que fa a la lectura.

Es evident que la possibilitat de practicar la lectura com esbargiment, requereix certs coneixements per a seleccionar la més adient, i que moltes famílies no tenim a mà les informacions necessàries per tal d'escollir el llibre escaient a cada moment. Per això, l'escola pot convertir-se en una peça fonamental, i el rol, l'actitud del mestre, esdevenir un nexa molt positiu entre el nostre fill i els llibres.

No cal dir que ningú no sap llegir en néixer. La lectura és el resultat d'un aprenentatge que, divers pel que fa a la metodologia i als efectes, s'inicia durant el parvulari i es continua a l'EGB. I és, segons que sembla, en finalitzar aquesta etapa escolar, que molt pocs nens se senten atrets per la lectura i la majoria l'han avorrida per sempre més, si les persones del seu entorn no s'han preocupat de fer-li despertar l'AMOR A LA LECTURA. Si s'aconsegueix, podem estar segurs d'haver fet a la nostra mainada un dels millor regals: un passaport cap a viatges meravellosos i trobades excepcionals; una eina segura per a no avorrir-se mai més; un amic fidel per a les bones i males estones; una font permanent i inexhaurible d'enriquiment personal.

1. LA CANALLA QUE LLEGEIX

Segons el pedagog italià Gianni Rodari, "Hi ha dos tipus de mainada que llegeix: la que ho fa per a l'escola, perquè llegir forma part dels seus deures, exercicis, el seu treball (agradable o no, tant se val), i la que llegeix per a ella mateixa, per plaer, per a satisfer una necessitat personal d'informació (què son els ordinadors, com funciona un cotxe) o bé per a engegar la seva imaginació. Per a "jugar": fer de pirata, d'indi, d'aventurer...".

Definir el llibre com una "joguina", no vol pas dir, per Rodari, rebaixar-ne la seva categoria, sinó caracteritzar-lo com un instrument meravellos que ajuda a viure i a créixer, i que serveix com intermediari entre el creixement del nen i el món que l'envolta.

1.1. La influència de la lectura.

La lectura influeix i emmotlla, encara que de vegades no queda pas massa clar fins a quin punt, en quina direcció, quins elements es copsen d'un llibre, però és indiscutible que la lectura obre la possibilitat de:

- fer sortir interessos adormits
- despertar la sensibilitat
- indentificar-se amb els personatges dels contes i novel·les

- desenvolupar la personalitat i consolidar els processos simbòlics del pensament
- perfeccionar el llenguatge
- augmentar la informació
- descobrir altres maneres de pensar
- aprendre a somiar i a estimar
- divertir-se
- despertar l'esperit crític
- desenvolupar la capacitat de raonar
- ampliar la pròpia cultura
- aprofundir en el coneixement d'un mateix
- ampliar i completar la visió del món i de les coses.

2. LA RELACIÓ LLIBRE-LECTOR ESTABLE

Segons el pedagog W. Fährmann, aquesta relació exigeix un esforç d'imaginació, de reflexió, de crítica i de llibertat.

Aquest exercici lliure i agradable de llegir, té la facultat de permetre aturar-se aquí, saltar-se allò, anticipar-se o retornar al punt desitjat. Es el lector qui decideix el ritme, el timbre i el to. D'altra banda, té l'absoluta llibertat d'identificar-se amb allò que llegeix, de rebutjar-lo o de prendre'ns les distàncies adients.

Resumint, podem dir que exercim la llibertat en qualsevol direcció, segons el nostre desig, i no pas per la necessitat de consumir o d'haver de seguir un ritme que ens és imposat.

3. FACTORS QUE CAL TENIR PRESENTS

No hi ha receptes màgiques per fer llegir els nois. Tanmateix, però, hi ha factors que afavoreixen la lectura i altres que la inhibeixen.

3.1. Factors que afavoreixen la lectura:

- La forma i el tamany de les lletres i la llargària de les línies. Cal que s'adaptin a l'ull i als seus moviments segons l'edat:

Edat	Tamany recomanable	Llargària línies
6 anys	16 punts	curtes
7 anys	14 punts	mitjanes
8-14 anys	12 punts	normals

Lector	Lector	Lector
16 punts	14 punt	12 punts

- Les il·lustracions, tenen per als principiants i per als mal lectors, un doble atractiu: adomen els fulls i per tant n'estimulen l'atenció, i divideixen el text, de manera que el lector té la sensació que llegeix ràpidament passant només els fulls. Per als nois que estimen la lectura, el tipus de lletra i les il·lustracions no són factors determinants.

- La disponibilitat de llibres i l'oportunitat de llegir. La disponibilitat de llibres té una important funció per a despertar l'interès i l'afició a la lectura. Cal fer l'esforç de proporcionar-los una biblioteca a casa, per petita que sigui,

i cal animar-los a visitar periòdicament la de l'escola i la del barri.

- El temps que s'hi dedica. És evident que en general la mainada s'estima més veure la TV, moltes vegades empesos pels adults que necessiten "descansar". Degut a aquesta tendència, cada vegada més cal fomentar la lectura sobretot a l'escola, i és bo de destinar-hi una mitja hora diària, col·lectivament o individual per tal de desenvolupar la facilitat mecànica i el gust per la lectura i contrarestar el temps esmerçat en la TV.

- La coincidència dels texts amb llurs interessos. A més a més de la forma, cal que el contingut i la força emotiva del text o bé els seus elements humans coincideixin amb les necessitats dels moments i de l'edat del noi o noia.

- L'actitud i l'activitat dels pares. Els pares podem propiciar-los una predisposició favorable a la lectura mitjançant aquest mètodes:

- Llegir-los en veu alta, quan són petits, tant el pare com la mare

- fer que el moment de la lectura tingui un aire especial: un moment o un lloc determinat, unes condicions ambientals preparades...

- explicar-los una història amb el suport del llibre o llegir-la, abans d'anar a dormir

- proporcionar-los un espai per a la seva pròpia biblioteca, per als seus llibres

- anar a les llibreries o biblioteques amb fons infantil a buscar llibres per a ells.

3.2. Factors que inhibeixen la lectura:

- Els problemes d'aprenentatge del nen: dislèxia, dificultat de comprensió lectora.

- La preocupació desmesurada dels pares per la tècnica de la lectura i no pas per desenvolupar-ne en seu gust.

- Mètodes inadequats d'aprenentatge de la lectura.

- L'elecció de texts que no corresponen als interessos o a l'edat de la quitxalla.

- El desinterès palès per llegir ("deixa de perdre el temps amb els llibres i fes alguna cosa d'utilitat").

4. ESCOLLIM BÉ ELS LLIBRES

Quan triem un llibre, hem de tenir en compte els interessos i l'edat de la canalla. No hi ha unes regles infal·libles en aquest cas, però podem seguir alguns consells oferts per la Teresa Maña, del Servei de Biblioteques "L'amic del paper" de Barcelona:

Durant els primers anys, fins que inicien l'aprenentatge de lectura i escriptura -no cal esperar que el nen sàpiga llegir per posar-li un llibre a les mans, més aviat al contrari-convé escollir:

- llibres plastificats o de tapa dura, elaborats amb materials no tòxics

- llibres fonamentalment d'imatges; és important que representin objectes familiars i situacions quotidianes

- llibres sense paraules que animin els nens a crear les seves pròpies històries o refer la que se'ls ha explicat.

Des que aprenen a llegir fins als 8 anys podem distingir una altra etapa en què podem triar-los:

- llibres il·lustrats amb lletra gran i texts senzills

- narracions amb personatges, ja siguin de ficció o representin moments que ells poden viure

- llibres de poesia, endevinalles, i tota mena de jocs de llengua

- llibres d'informació que satisfacin la curiositat del nen per les coses que l'envolten.

Dels 9 als 11 anys, els poden interessar:

- narracions llargues però amb força diàlegs

- llibres en què puguin indentificar-se amb el protagonista

- llibres que els descobreixin altres cultures, però dins de la ficció

- llibres que combinin l'oci i la informació: experiments científics, manualitats...

A partir dels 12 anys fins a convertir-se en un lector adult escolliran:

- novel·les realistes amb herois que superin les situacions crítiques de l'adolescència

- llibres d'aventures, viatges i descobriments

- novel·les de ciència-ficció, històries policiaques o de misteri

- llibres d'humor.

Cal tenir en compte, però, que a partir d'aquesta edat els interessos dels nois i els de les noies poden diferenciar-se molt. I els gustos lectors poden limitar-se a un sol tipus d'obres. Per això és important que acostumin a anar a les biblioteques o a les llibreries per obtenir ells sols els llibres que els interessin.

5. ELS MESTRES I LA LECTURA

Si els ensenyants no es preocupen de formar bons lectors, no assolirem escoles vives on el nen és actor i creador del seu món.

Des de l'Associació de Pares cal que ens preocupem per aquest tema dintre de l'àmbit escolar; cal que els mestres es coordinin -de del cycle inicial fins al superior- per a resoldre de la millor manera possible, les següents qüestions que proposa el pedagog Fährmann:

- 1.- Cal reservar certs moments, dintre l'horari escolar, perquè el conjunt de tots els alumnes practiquin la lectura individual o col·lectiva, de llibres escollits lliurement pels nois i noies.

- 2.- Cal que cada classe o aula, o si s'escau el nivell, organitzi un lloc de lectura amb els llibres que siguin considerats interessants per als nois i noies del curs o nivell.

- 3.- Cal establir uns intercanvis de classe a classe, de nivell a nivell, de cycle a cycle, de les diferents experiències lectores posades en pràctica, cada trimestre, cada mes o cada quan es consideri adient.

- 4.- Cal cercar i dur a la pràctica uns projectes de lectura en els quals s'hi involucrin tots els professors i tots els alumnes del Centre: concursos d'il·lustracions, de cartells, de llibres fets pels alumnes, lectura de contes, de poesies, i altres activitats creatives d'aquest tipus.

6. LA BIBLIOTECA ESCOLAR

La biblioteca escolar, present a tots els Centres d'Ensenyament, hauria de ser un espai fonamental a cada escola.

Pares i mestres a moltes escoles, hem reivindicat a l'Administració la creació de la Biblioteca. Si encara no la tenim, cal cercar conjuntament amb els mestres la fórmula per a poder-la tenir instal·lada i organitzar-la, mantenir-la viva i actualitzar-la.

L'Anna Gassol i la Concepció Martínez, de la Biblioteca Rosa Sensat de Barcelona, recomanen en el butlletí dels mestres núm. 26:

- Dividir els fons de la biblioteca escolar en dos grans grups: llibres de coneixements i llibres d'imaginació.
- Catalogar els llibres de manera senzilla, pel que fa a la descripció. Per als llibres d'imaginació només cal un catàleg per títols, perquè els nens els demanen pel títol i no pas per l'autor. Per als llibres de coneixements convé confeccionar diversos catàlegs: per autor, per matèries sistematitzades i per títols.
- Conservar els llibres folrats amb plàstic transparent, sobretot els d'imaginació.
- Pel servei de préstec, cal anotar en una fitxa vermella les dades del lector, i en una blava -que posarem en una bossa dintre del llibre- les dades de l'autor, el títol i el registre.
- Animar la biblioteca per tal de convertir-la en l'eix de l'escola a partir del qual hom asseguri un seguit d'eines de lectura i de consulta, on es promogui l'amor als llibres i a la lectura.

7. LA BIBLIOTECA DEL BARRI A L'ABAST DE TOTHOM

Els llibres podem representar de vegades una despesa massa important per a l'economia familiar. Aquest fet, però, no ha de ser un obstacle perquè els nostres fills llegeixin.

La Generalitat, les diputacions, els ajuntaments i les Caixes d'Estalvis, tenen biblioteques públiques de consulta i de préstec per a nens, joves i adults. Podeu adreçar-vos al vostre ajuntament i recollir totes les dades de la biblioteca/ques més propera o que és més adient a les vostres necessitats. Una vegada localitzada, demaneu a la bibliotecària el funcionament, els sistemes de préstec, etc., i proposeu al vostre fill que la visiti regularment.

Normalment, són totalment gratuïtes. En certs casos, per a fer-se'n soci calen 2 fotografies i la presentació del DNI, i de vegades un petit fons de diners com a garantia.

8. A QUI I ON PODEM ADREÇAR-NOS

- Als mestres.
- Al Servei de biblioteques escolars "L'Amic del Paper", telèfon 235.96.15, c/ Muntaner, 60, 4rt. 4a., Barcelona.
- Als Suplements LLIBRES del Diaris: gairebé tots tenen una pàgina interior, que surt setmanalment, dedicada als llibres.
- A les revistes: Cavall Fort, Tretzevents, Perspectiva escolar, Guix.
- A la publicació Faristol, editada pel Consell Català.

Per triar llibres per a nens:

- "Quins llibres han de llegir els nens?". Ed. Rosa Sensat. Seminari de literatura infantil de l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

8.1. Per explicar-los contes

- Amades, J. "Folklore de Catalunya". Rondallística. Ed. Selecta.
- Andersen, H. "Rondalles d'Andersen". Ed. Joventut.
- Bryant, S. C. "Com explicar contes". Ed. Hogar del Libro.
- Durant, T.; Ventura, N. "Setzevoltes. Recull de contes per narrar". Ed. Graó.
- Grimm, J. i W. "Rondalles de Grimm". Ed. Joventut.
- Janer, A. "Rondalles de Catalunya". Ed. Martí Casanovas
- Rodari, G. "Contes per telèfon". Ed. Joventut.
- Rodari, G. "Cuentos escritos a máquina". Ed. Alfaguara.

9. PER A SABER MÉS SOBRE LECTURA

- Bamberger, R.: "La promoción de la lectura". Ed. Unesco.
- Fährmann, W.; Gómez de Manzano, Mercedes: "El niño y los libros". Ed. S/M.
- Moreno victoria, "El deseo de leer". Ed. Pamiela, 1985.
- "Cuadernos de Pedagogía", núm. 79, 1981.
- "Perspectiva Escolar", núm. 22, 1978.

Autora del text: Patricia Tschorne.